

ความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมและความเที่ยง
ของแบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก อายุ 6-9 ปี ฉบับภาษาไทย

Cross cultural validity and reliability of the Kid Play Profile assessment
for children aged 6-9 years: Thai version

พลอยพิมพ์ พุทธป่วน¹ สรินยา ศรีเพชรราช^{2*}
Ploypim Puttapaun¹ Sarinya Sriphetcharawut^{2*}

ภาควิชากิจกรรมบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
Department of Occupational Therapy, Faculty of Associated Medical Sciences, Chiang Mai University, Chiang Mai Province, Thailand

* ผู้รับผิดชอบบทความ (Email: sarinya.sri@cmu.ac.th)

* Corresponding author (Email: sarinya.sri@cmu.ac.th)

Received June 2017

Accepted as revised August 2017

Abstract

Background: Much of the work developing and testing instruments for assessing play in pediatric occupational therapy practice has occurred in English-speaking countries. Therefore, Thai occupational therapy practitioners who want to use these instruments must first carry out the work of translating them into Thai language and then validating their use in the Thai context.

Objectives: To cross-culturally adapt the Kid Play Profile from English to Thai, and to test the reliability and validity of the Thai version which was designed for children aged 6-9 years old.

Materials and methods: First stage was aimed at achieving the cross-culturally adaptation of the Kid Play Profile by using the following methods: forward translation, synthesis of the translations, back translation, expert panel committee, and test of pre-final version in 28 respondents. Second stage was to examine the internal consistency and test-retest reliability of Kid Play Profile, Thai version, in 108 respondents. Study respondents were elementary school students, grade 1-3 recruited from Wat Weruwan School, Saraphi District, Chiang Mai Province.

Results: The expert panel committee reviewed and accepted all translations. However, some activity titles were changed and some activity categories were re-grouped to attain cultural equivalence and be appropriate to use in Thai context. As a result, summer activities and winter activities were merged and renamed as seasonal activities category. All play and leisure activity items and the amount of response questions were remained as the original version. A total of twenty eight elementary school children were then tested by completing the pre-final version of the Kid Play Profile, Thai version. They were also asked to probe about their thoughts on each test item, test format, and the chosen response. Subsequently, students were clearly understood the contents of the profile. Moreover, test features with pictures representing activities and responses made the profile easy to understand and answer. No items were found missing and changing the language used in two test items were made. One hundred and eight students participated in the test-retest reliability and internal consistency reliability studies. High reliability (ICC=0.76) for the first question (Do you do this activity?) and acceptable reliability (ICC=0.74) for the second question (Do you like this activity?) were found while moderate but still acceptable (ICC=0.52) for the third question (Who do you do this activity with?). Acceptable level of internal consistency (Cronbach's alpha) reliability was found in the first

question ($\alpha=0.72$), and low internal consistency was found in the second question ($\alpha=0.35$).

Conclusion: This study has yielded evidence supporting the validity and reliability of the Kid Play Profile, Thai version, although caution is recommended in the administration and interpretation of the second question.

Journal of Associated Medical Sciences 2017; 50(3): 347-359. Doi: 10.14456/jams.2017.35

Keywords: Kid Play Profile Assessment, Thai version; cross-cultural Validity; internal consistency; Test-retest reliability

บทคัดย่อ

ที่มาและความสำคัญ: เครื่องมือประเมินการเล่นที่พัฒนาขึ้นมาใช้ในงานกิจกรรมบำบัดสำหรับผู้รับบริการเด็ก ส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องมือประเมินที่เป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้น เมื่อนักกิจกรรมบำบัดไทยต้องการจะใช้เครื่องมือประเมินเหล่านั้นในการปฏิบัติงานทางคลินิก จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องทำการแปลเป็นภาษาไทยและศึกษาความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้ได้เครื่องมือประเมินที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของเด็กไทย

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมและความเที่ยงของแบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก อายุ 6-9 ปี ฉบับภาษาไทย

วัสดุและวิธีการ: ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมของแบบประเมิน Kid Play Profile ด้วยกระบวนการของการแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย การสังเคราะห์การแปล การแปลย้อนกลับ การพิจารณาของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและการทดลองใช้แบบประเมิน ฉบับภาษาไทยกับกลุ่มตัวอย่าง 28 ราย และระยะที่ 2 เป็นการตรวจสอบความสอดคล้องภายในและความเที่ยงแบบวัดซ้ำของแบบประเมินฉบับภาษาไทยกับกลุ่มตัวอย่าง 108 ราย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนวัดเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษา: กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นชอบให้แก้ไขข้อหวัข้อและจัดกลุ่มประเภทของกิจกรรมให้มีความชัดเจนของภาษา และสอดคล้องกับบริบทของเด็กไทยโดยรวมกิจกรรมถูกรื้อและถูกรื้อใหม่ให้เป็นกิจกรรมตามฤดูกาล แต่จำนวนคำถามและข้อหวัข้อกิจกรรมยังคงเท่าเดิม ผลจากการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 28 ราย โดยให้ความคิดเห็นต่อข้อหวัข้อกิจกรรม รูปแบบและวิธีตอบคำถามของแบบประเมินว่าเข้าใจได้อย่างชัดเจน ใช้งานง่ายเพราะมีภาพประกอบ และพบว่าไม่มี การเพิ่มหรือลดจำนวนของกิจกรรมแต่มีการปรับชื่อของกิจกรรม 2 ข้อ ผลการศึกษาความเที่ยงของแบบประเมินกับกลุ่มตัวอย่าง 108 ราย พบว่าคำถามข้อที่หนึ่งด้านประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่น (หนูได้ทำกิจกรรมนี้หรือไม่) คำถามข้อที่สองด้านระดับความพึงพอใจในกิจกรรมการเล่น (หนูชอบทำกิจกรรมนี้แค่ไหน) และคำถามข้อที่สามด้านบุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่น (หนูทำกิจกรรมนี้กับใคร) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้นเท่ากับ 0.76, 0.52 และ 0.74 ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคในคำถามข้อที่หนึ่งและข้อที่สองเท่ากับ 0.72 และ 0.35 ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษา: แบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก อายุ 6-9 ปี ฉบับภาษาไทย มีคุณสมบัติความเที่ยงและความตรงส่วนใหญ่เป็นไปตามเกณฑ์ การนำไปใช้เพื่อประเมินผู้รับบริการเด็กในประเทศไทยสามารถทำได้ แต่ควรปฏิบัติด้วยความเข้าใจต่อลักษณะของแบบประเมิน การสอบถามและแปลผลคำตอบในคำถามข้อที่สอง

Journal of Associated Medical Sciences 2560; 50(3): 347-359. Doi: 10.14456/jams.2017.35

คำสำคัญ: แบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก ฉบับภาษาไทย ความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรม ความสอดคล้องภายใน ความเที่ยงแบบวัดซ้ำ

กิจกรรมบำบัดให้ความสำคัญต่อการเล่นว่าเป็นกิจกรรมหลักในการดำเนินชีวิตของเด็ก โดยเป็นกิจกรรมที่เด็กลงมือทำเพื่อประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของตัวเอง นอกจากนี้ การเล่นยังก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการ¹ เป็นสื่อกลางที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทักษะที่เด็กต้องฝึกฝนเรียนรู้ไปสู่ความสำเร็จในบทบาทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน สมาชิกในครอบครัว รวมถึงบทบาททางสังคมของเด็ก² จากแนวคิดและมุมมองดังกล่าว นักกิจกรรมบำบัดจึงใช้การเล่นเป็นสื่อกลางในการประเมินและวางแผนการบำบัดเด็ก ที่มีความจำเป็นพิเศษและใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กปกติ เพราะการเล่นช่วยพัฒนาทักษะความสามารถและป้องกันความล่าช้าทางพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของเด็กได้³ การเล่นถือเป็นพฤติกรรมที่มีความซับซ้อนและเป็นพฤติกรรมที่ไม่สามารถใช้วิธีการประเมินเพียงวิธีเดียวในการอธิบายการเล่นของเด็กได้อย่างครอบคลุมและครบถ้วน ในทางกิจกรรมบำบัด การประเมินเป็นขั้นตอนแรกที่จะทำให้ นักกิจกรรมบำบัดทราบปัญหาและปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การทำกิจกรรมการดำเนินชีวิตของผู้รับบริการ ซึ่งอาจใช้วิธีการต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม การให้ผู้รับบริการประเมินตนเอง รวมทั้งการตรวจประเมินด้วยแบบประเมินที่เป็นมาตรฐานและไม่เป็นมาตรฐาน¹ การประเมินที่ถูกต้องนำไปสู่การวางแผนการบำบัด การให้การบำบัด การติดตามและสรุปผลการบำบัดที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ของผู้รับบริการ¹ ดังนั้น การประเมินจึงนับเป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการทางกิจกรรมบำบัดที่ช่วยให้ผู้บำบัดเข้าใจความสามารถและความบกพร่องในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการ ทำกิจกรรมการดำเนินชีวิตของผู้รับบริการ และข้อมูลที่ได้สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของผู้รับบริการอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การประเมินด้วยแบบประเมินที่มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมของกลุ่มที่นำมาใช้นั้น จะทำให้ การค้นหาและการแจกแจงปัญหา รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งเสริมหรือขัดขวางความสามารถในการทำกิจกรรมมีความถูกต้อง³ เครื่องมือประเมินการเล่นในเด็กที่นิยมใช้มี 3 รูปแบบ คือ เครื่องมือประเมินการเล่นจากการสังเกตพฤติกรรมการเล่นของเด็ก เครื่องมือประเมินการเล่นของเด็กจากการสัมภาษณ์ และเครื่องมือประเมินการเล่นด้วยตนเอง (self-report)

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความหมายของการเล่นถูกกำหนดโดยตัวผู้เล่นเอง ดังนั้น เป้าหมายของการประเมิน การเล่นที่ดีที่สอดคล้องตามแนวคิดการใช้กิจกรรมการดำเนินชีวิต (occupation-based approach) คือ การทำความเข้าใจมุมมองการเล่นของเด็กแต่ละคนที่มีต่อชนิด ลักษณะ วิธีการ ประโยชน์

ของการเล่นและความหมายของการเล่นที่มีต่อตัวเด็ก ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่นักกิจกรรมบำบัดจะต้องประเมินการเล่นจากมุมมองของตัวผู้เล่นเอง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจในการประเมินการเล่นด้วยเครื่องมือประเมินการเล่นด้วยตนเอง ซึ่งถือสิ่งที่จำเป็นสำหรับ นักกิจกรรมบำบัดไทยที่จะมีเครื่องมือประเมินการเล่นของเด็กที่สามารถใช้งานได้อย่างสอดคล้องกับบริบท ความเป็นอยู่และตามสภาพที่เป็นจริงจากมุมมองของตัวเด็กเอง ในงานวิจัยนี้ ได้เลือกศึกษาแบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็กที่ชื่อว่า Kid Play Profile สำหรับเด็กอายุ 6-9 ปี ซึ่งเป็นหนึ่งในชุดเครื่องมือ Pediatric Interest Profile² ที่ออกแบบมาเพื่อประเมินการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเล่นที่เฉพาะเจาะจงจากมุมมองของตัวเด็ก แต่ละคน เด็กในช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยที่ชอบการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ มีพัฒนาการที่พร้อมสมบูรณ์ในทุกด้าน สามารถมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นและดำเนินชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น มีความสนใจในการศึกษาเล่าเรียน การเล่น และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทางสังคมกับเพื่อนที่เพิ่มขึ้น ทำให้เด็กวัยนี้มีรูปแบบการเล่นที่หลากหลาย⁴

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมและความเที่ยงของแบบประเมิน Kid Play Profile ที่ออกแบบมาเฉพาะเพื่อประเมินเด็กช่วงอายุ 6-9 ปี โดยแปลจากภาษาอังกฤษต้นฉบับให้เป็นภาษาไทยภายใต้กระบวนการการศึกษาความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรม และตรวจสอบความสอดคล้องภายในและความเที่ยงแบบวัดซ้ำของแบบประเมินฉบับภาษาไทย โดยคาดหวังว่าจะเป็นประโยชน์ในทางคลินิกที่จะช่วยให้นักกิจกรรมบำบัดมีเครื่องมือประเมินที่มีคุณภาพเพื่อนำไปใช้ประเมินรูปแบบการเล่นและการมีส่วนร่วมในการเล่นของผู้รับบริการเด็กในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมของแบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก
2. เพื่อตรวจสอบความเที่ยงของแบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็กด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (internal consistency) และความเที่ยงแบบวัดซ้ำ (test-retest reliability)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมและความเที่ยงของแบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก อายุ 6-9 ปี ฉบับภาษาไทย

ประชากร คือ นักเรียนที่มีอายุระหว่าง 6-9 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนวัดเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 797 ราย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่าง ในขั้นตอนการทดลองใช้เพื่อหาความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรม จำนวน 28 ราย และกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนการศึกษาความสอดคล้องภายในและความเที่ยง แบบวัดซ้ำของแบบประเมินฯ จำนวน 108 ราย

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. เป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 6-9 ปี ซึ่งเข้าศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนวัดเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
2. เป็นผู้ที่สามารถอ่าน และเข้าใจภาษาไทย
3. เป็นผู้ที่มีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย โดยทั้งเด็กและผู้ปกครองลงนามยินยอมในเอกสารเพื่อเข้าร่วม การวิจัย และสะดวกในการให้ข้อมูลจำนวนสองครั้งในระยะเวลาที่ห่างกันสองสัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมิน Kid Play Profile เป็นแบบประเมินการเล่นซึ่งพัฒนาโดย Alexis Henry, Sc.D., OTR/L, Ph.D. ในปี ค.ศ. 2000 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระดับการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเล่นของเด็กสำหรับเด็กช่วงอายุ 6-9 ปี แบบประเมินนี้เป็นส่วนหนึ่งของชุดเครื่องมือประเมิน Pediatric Interest Profiles ที่ออกแบบมาเพื่อใช้ประเมินทั้งกิจกรรมการเล่นและกิจกรรมยามว่างของเด็กและวัยรุ่นที่มีความจำเป็นพิเศษได้ ยกตัวอย่างเช่น เด็กออทิสติกที่มีความสามารถระดับสูง (high-functioning autism) เด็กดาว์นซินโดรม (Down syndrome) เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านการเรียนรู้ (learning disability) และเด็กสมาธิสั้น (attention deficit hyperactivity disorder) เป็นต้น ผู้ที่สามารถใช้แบบประเมินนี้ได้แก่ นักกิจกรรมบำบัด นักนันทนาการบำบัด นักกายภาพบำบัด นักสังคมสงเคราะห์ ผู้ให้การศึกษา บุคคลที่ทำงานกับเด็ก และนักจิตวิทยาโรงเรียน โดยผู้ประเมินต้องเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับเด็กและทราบข้อมูลด้านการเล่นและกิจกรรมยามว่างของเด็ก

แบบประเมินนี้มีลักษณะเด่นคือ สามารถประเมินได้ทั้งในเด็กปกติและเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ ใช้เวลาในการประเมิน 15 นาที และสามารถประเมินเด็กในรูปแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม

ขนาดเล็ก 3-5 คนได้ ทำให้สะดวกต่อการใช้งานเมื่อต้องการประเมินในห้องเรียนหรือรวบรวมข้อมูลจากเด็กพร้อมๆ กันหลายคน อีกทั้งเครื่องมือนี้ยังมีรูปแบบของแบบประเมินที่เข้าใจง่ายในการประเมินการเล่นผ่านมุมมองของตัวเด็ก โดยนำเสนอหัวข้อกิจกรรมและการเลือกตอบคำถามผ่านรูปภาพประกอบ ซึ่งทำให้เด็กเข้าใจได้ง่ายและสนุกกับการทำแบบประเมินแบบประเมิน Kid Play Profile เป็นแบบประเมินที่มีลักษณะแบบสอบถามเพื่อให้เด็กประเมินการเล่นด้วยตนเอง โดยให้เด็กตอบคำถาม 3 ข้อคือ

- (1) ด้านประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่น (หนูได้ทำกิจกรรมนี้หรือไม่) ถ้าเด็กตอบว่า “เคยเล่น” ให้ 1 คะแนน ถ้าตอบว่า “ไม่เคยเล่น” ให้ 0 คะแนน
- (2) ด้านระดับความพึงพอใจในกิจกรรมการเล่น (หนูชอบทำกิจกรรมนี้แค่ไหน) ถ้าเด็กตอบว่า “ชอบมาก” ให้ 3 คะแนน “ชอบเล็กน้อย” ให้ 2 คะแนน และ “ไม่ชอบเลย” ให้ 0 คะแนน
- (3) ด้านบุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่นของเด็ก (หนูทำกิจกรรมนี้กับใคร) ถ้าเด็กตอบว่า “เล่นคนเดียว” “เล่นกับเพื่อน” หรือ “เล่นกับผู้ใหญ่” ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน

กิจกรรมการเล่นในแบบประเมินนี้มีทั้งหมด 8 ประเภท คือ กิจกรรมทางกีฬา (sport activities) กิจกรรมกลางแจ้ง (outdoor activities) กิจกรรมที่ทำในฤดูร้อน (summer activities) กิจกรรมที่ทำในฤดูหนาว (winter activities) กิจกรรมในร่ม (indoor activities) กิจกรรมสร้างสรรค์ (creative activities) กิจกรรมในชั้นเรียน (lessons/classes) และกิจกรรมทางสังคม (socializing activities)

แบบประเมิน Kid Play Profile นี้ผ่านการศึกษาคุนสมบัติทางทฤษฎีด้านความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยหัวข้อกิจกรรมการเล่นในแบบประเมินนี้ได้รับการพัฒนามาจากการสัมภาษณ์และการสำรวจเบื้องต้นของเด็กในช่วงอายุเป้าหมาย ความสอดคล้องภายในด้านประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่นด้วยคำถาม “หนูได้ทำกิจกรรมนี้หรือไม่” มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.80 ความเที่ยงแบบวัดซ้ำด้านประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเล่น (หนูได้ทำกิจกรรมนี้หรือไม่) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.91 ด้านระดับความพึงพอใจในกิจกรรมการเล่น (หนูชอบทำกิจกรรมนี้แค่ไหน) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.70 และด้านบุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่นของเด็ก (หนูทำกิจกรรมนี้กับใคร) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.45

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเริ่มต้นหลังจากได้รับการอนุมัติจาก

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะเทคนิคการแพทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากนั้นคณะผู้วิจัยติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสำรวจรายชื่อนักเรียนรวมถึงประสานงานกับครูประจำชั้น ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 เพื่อขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์งานวิจัยให้กับผู้ปกครองนักเรียน และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์การคัดเลือก อธิบายวัตถุประสงค์ในการวิจัย ขอความร่วมมือผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล แจกการพิทักษ์สิทธิ์และขออนุญาตลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มแสดงความยินยอมเข้าร่วมงานวิจัยเมื่อผู้ปกครองยินยอมให้บุตรหลานเข้าร่วมงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ระยะคือ ระยะที่หนึ่งเป็นระยะของการศึกษาความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมของแบบประเมินตามแนวทางแนะนำโดย Beaton⁵ ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหรือดัดแปลงแบบประเมินให้มีความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ต่างไปจากแบบประเมินต้นฉบับ และระยะที่สองเป็นการศึกษาความสอดคล้องภายในและความเที่ยงแบบวัดซ้ำของแบบประเมินรายละเอียดของการดำเนิน การวิจัยในแต่ละระยะดังนี้

ระยะที่หนึ่ง การศึกษาความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมด้วยการทบทวนการแปลและทดลองใช้แบบประเมิน ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน

1. การศึกษาและทำความเข้าใจแบบประเมิน และขออนุญาตเพื่อขอใช้แบบประเมิน Kid Play Profile จาก Dr. Alexis Henry, Sc.D., OTR/L, Ph.D. ซึ่งเป็นผู้ที่ทำการพัฒนาแบบประเมินต้นฉบับภาษาอังกฤษ
2. การแปลแบบประเมินจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย (forward-translation) โดยผู้แปลที่มีความรู้ ความชำนาญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษจำนวน 2 ท่านที่มีความแตกต่างในด้านภูมิหลัง โดยผู้แปลท่านแรกเป็นอาจารย์ประจำภาควิชากิจกรรมบำบัด คณะเทคนิคการแพทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นผู้ที่มีความเข้าใจแนวคิดและมุมมองทางเกี่ยวกับการเล่นและพัฒนาการเด็ก ส่วนผู้แปลท่านที่สองเป็นบุคคลทั่วไปที่ไม่มีภูมิหลังทางคลินิกหรือทางการแพทย์เมื่อสิ้นสุดขั้นตอนการแปลทำให้ได้แบบประเมินที่แปลเป็นภาษาไทย 2 ฉบับ เรียกว่า ฉบับ T1 และ T2
3. การสังเคราะห์การแปล (synthesis of the translations) ของฉบับ T1 และ T2 คณะผู้วิจัยรวบรวมผลการแปลและสังเคราะห์ผลการแปลและให้ผู้แปล (ขั้นตอนการแปลจากต้นฉบับ) เปรียบเทียบและ

ประมวลผลการแปลโดยคณะผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกการประมวลผลการแปล ผลที่ได้คือ แบบประเมินที่ผ่านการสังเคราะห์ซึ่งรวมเป็น 1 ฉบับ เรียกว่า ฉบับ T-12

4. การแปลย้อนกลับ (back translation) เป็นแปลแบบประเมินฉบับ T-12 กลับเป็นภาษาอังกฤษโดยผู้เชี่ยวชาญทางภาษาทั้ง 2 ท่านนี้ไม่เคยเห็นแบบประเมินนี้มาก่อน และไม่มีภูมิหลังทางการแพทย์เพื่อลดการเกิดความลำเอียงของการแปลข้อมูลขั้นตอนนี้ผู้แปลย้อนกลับทั้งสองท่านเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลที่ได้คือ แบบประเมินที่แปลกลับเป็นภาษาอังกฤษ 2 ฉบับ เรียกว่าฉบับ BT1 และ BT2
5. การพิจารณาของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (expert panel committee) เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการทำให้เกิดความเท่าเทียมกันของแบบประเมินที่นำมาใช้ในบริบทที่แตกต่างกับต้นฉบับ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่านประกอบด้วยผู้แปลและแปลกลับทั้ง 4 ท่าน อาจารย์สาขากิจกรรมบำบัด 1 ท่านที่เป็นผู้ชำนาญการวิจัยทางกิจกรรมบำบัด ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา 1 ท่านจากภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ นักกิจกรรมบำบัด 1 ท่านซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานกับผู้รับบริการเด็กมาไม่ต่ำกว่า 5 ปี กลุ่มผู้เชี่ยวชาญนี้มีบทบาทสำคัญในตรวจสอบภาษาที่ใช้ในแบบประเมินที่ผ่านจากการทบทวนการแปลและความเหมาะสมของภาษาที่จะใช้ในบริบทไทย ผลที่ได้ทำให้ได้แบบประเมินฉบับทดลองใช้ (pre-final version)
6. การทดลองใช้แบบประเมินฉบับทดลองใช้ (pre-final version) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 ราย ผู้วิจัยสัมภาษณ์เด็กแต่ละรายเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเข้าใจในแต่ละหัวข้อและปัญหาอุปสรรคที่พบ จากนั้นนำข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขแบบประเมิน ผลที่ได้ในขั้นตอนนี้คือ แบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก อายุ 6-9 ปี ฉบับภาษาไทย

ระยะที่สอง การทดสอบความสอดคล้องภายในและความเที่ยงแบบวัดซ้ำ

1. นำแบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก อายุ 6-9 ปี ฉบับภาษาไทยไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 108 ราย ข้อมูลที่ได้นำไปสู่การตรวจสอบความสอดคล้อง

ภายในโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

2. นำแบบประเมินมาทำซ้ำในกลุ่มตัวอย่างเดิมภายหลังจากการทำแบบประเมินครั้งแรก 2 สัปดาห์เพื่อทดสอบความเที่ยงแบบวัดซ้ำ (test-retest reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้น (In traaclass Correlation Coefficient: ICC)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง หาค่าความเที่ยงของแบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก อายุ 6-9 ปี ฉบับภาษาไทย

2. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเพื่อวิเคราะห์หาความสอดคล้องภายใน ซึ่งใช้เกณฑ์ของ Garrett⁷ ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.00 -1.00

- ค่า α ตั้งแต่ 0.00 - 0.20 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นต่ำมาก
- ค่า α ตั้งแต่ 0.21 - 0.40 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นต่ำ
- ค่า α ตั้งแต่ 0.41 - 0.70 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นปานกลาง
- ค่า α ตั้งแต่ 0.71 -1.00 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้นเพื่อวิเคราะห์หาความเที่ยงแบบวัดซ้ำ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตามบุญใจ ศรีสถิตนรากร⁸ ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.00 -1.00

- ค่า ICC ≥ 0.75 หมายความว่า เครื่องมือมีความเที่ยงสูงมาก
- ค่า ICC ตั้งแต่ 0.60-0.74 หมายความว่า เครื่องมือมีความเที่ยงสูง
- ค่า ICC ตั้งแต่ 0.40-0.59 หมายความว่า เครื่องมือมีความเที่ยงปานกลาง
- ค่า ICC < 0.40 หมายความว่า เครื่องมือมีความเที่ยงต่ำ

ผลการศึกษา

การศึกษาความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมด้วยกระบวนการแปลและทดลองใช้แบบประเมิน

ผลจากการแปลแบบประเมิน พบว่าจากข้อความทั้งหมด 131 ข้อความ มีข้อความที่แปลตรงกันจำนวน 63 ข้อความ ข้อความที่แปลคล้ายกัน จำนวน 64 ข้อความ และข้อความที่แปลไม่เหมือนกัน จำนวน 4 ข้อความ และเมื่อ สังเคราะห์การแปลแล้วนำไปแปลกลับแบบประเมินเป็นภาษาอังกฤษ พบว่า ผลการแปลกลับที่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ มีการใช้คำที่เหมือนกัน หรือ

ใช้คำศัพท์ที่มีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน ระหว่างฉบับแปลกลับ ทั้งสองฉบับ จากนั้นนำแบบประเมินที่ได้จากขั้นตอนข้างต้นมาพิจารณาโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผลที่ได้จากการประชุม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญพบว่าด้านความชัดเจนของภาษามีการปรับคำสั่ง และชื่อของกิจกรรมให้มีความชัดเจนและเข้าใจง่ายมากขึ้น ส่วนด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรมมีการปรับเปลี่ยนชื่อของกิจกรรมให้ตรงตามบริบทไทยและมีการปรับปรุงแก้ไขประเภทของกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย โดยการรวมกิจกรรมในฤดูร้อนและกิจกรรมในฤดูหนาวเข้าด้วยกันเป็น กิจกรรมตามฤดูกาล ทำให้ประเภทของกิจกรรมเหลือ 7 ประเภท จากต้นฉบับทั้งหมด 8 ประเภท แต่จำนวนหัวข้อของกิจกรรมทั้งหมดจำนวน 50 กิจกรรม ยังคงเท่าเดิมเหมือนต้นฉบับ ผลการพิจารณานำเสนอเป็นข้อมูลเปรียบเทียบประเภทของกิจกรรมและหัวข้อกิจกรรมของแบบประเมินต้นฉบับและฉบับทดลองใช้ โดยแสดงในตารางที่ 1

ขั้นตอนการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนระดับประถมศึกษา ช่วงอายุ 6-9 ปี ซึ่งเป็นนักเรียนชาย 14 รายและนักเรียนหญิง 14 ราย ทำแบบประเมินฉบับทดลองใช้ รวมถึงให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจต่อการใช้งาน ข้อคำถามและการตอบคำถามแต่ละข้อ ผลการนำไปทดลองใช้ทำให้ได้ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 2

การทดสอบความสอดคล้องภายในและความเที่ยงแบบวัดซ้ำแบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก อายุ 6-9 ปี ฉบับภาษาไทย

จากการนำแบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก อายุ 6-9 ปี ฉบับภาษาไทยไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 108 ราย ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างแสดงในตารางที่ 3 ผลการศึกษาในขั้นตอนการศึกษาความเที่ยงของแบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก อายุ 6-9 ปี ฉบับภาษาไทย ด้านความสอดคล้องภายในแสดงในตารางที่ 4 ผลการศึกษาในขั้นตอนการศึกษาความเที่ยงของแบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก อายุ 6-9 ปี ฉบับภาษาไทย ด้านความเที่ยงแบบวัดซ้ำแสดงในตารางที่ 5

Table 1 Comparison of activity categories and items between the original version and the pre-final version as reviewed by the expert panel committee.

Activity categories and items (original version)	Activity categories and items (pre-final version)
1. Sport Activities	1. Sport Activities
(1) Play Baseball	(1) Play Baseball
(2) Play Basketball	(2) Play Basketball
(3) Play Soccer	(3) Play Soccer
2. Outdoor Activities	2. Outdoor Activities
(4) Play Catch	(4) Play Catch
(5) Ride a Bike	(5) Ride a Bike
(6) Play Dodgeball	(6) Play Dodgeball
(7) Play Frisbee	(7) Play Frisbee
(8) Play Hide-and-Seek	(8) Play Hide-and-Seek
(9) Jump Rope	(9) Jump Rope
(10) Play Kickball	(10) Play Kickball
(11) Play on Playground	(11) Play on Playground
(12) Roller-Skate or In-Line-Skate	(12) Roller-Skate or In-Line-Skate
(13) Play Tag	(13) Play Tag
3. Summer Activities	3. Seasonal Activities
(14) Play at Beach, Lake, or River	(14) Play at Beach, Lake, or River
(15) Go on Picnic	(15) Go on Picnic
(16) Swim	(16) Swim
(17) Camp	(17) Camp
(18) Hike	(18) Hike
(19) Go Fishing	(19) Go Fishing
(20) Garden	(20) Garden
4. Winter Activities	(21) Go Sledding
(21) Go Sledding	(22) Play in Snow
(22) Play in Snow	(23) Ice-Skate
(23) Ice-Skate	(24) Ski or Snowboard
(24) Ski or Snowboard	

Table 1 Comparison of activity categories and items between the original version and the pre-final version as reviewed by the expert panel committee. (continues)

Activity categories and items (original version)	Activity categories and items (pre-final version)
5. Indoor Activities	4. Indoor Activities
(25) Play Cards	(25) Play Cards
(26) Play Board Games	(26) Play Board Games
(27) Read	(27) Read
(28) Use Computer	(28) Use Computer
(29) Watch TV	(29) Watch TV
(30) Listen to Music	(30) Listen to Music
(31) Correct Things	(31) Correct Things
(32) Take Care of Pet	(32) Take Care of Pet
6. Creative Activities	5. Creative Activities
(33) Do Puzzles	(33) Do Puzzles
(34) Sing	(34) Sing
(35) Dance	(35) Dance
(36) Build Things	(36) Build Things
(37) Draw or Paint	(37) Draw or Paint
(38) Cook or Bake	(38) Cook or Bake
7. Lessons/Classes	6. Lessons/Classes
(39) Music Lessons	(39) Music Lessons
(40) Swimming Lessons	(40) Swimming Lessons
(41) Dance Lessons	(41) Dance Lessons
(42) Gymnastics Lessons	(42) Gymnastics Lessons
(43) Art and Crafts Lessons	(43) Art and Crafts Lesson
(44) Martial Arts Lessons	(44) Martial Arts Lessons
8. Socializing Activities	7. Socializing Activities
(45) Hang Out With Friends	(45) Hang Out With Friends
(46) Go to Scouts	(46) Go to Scouts
(47) Play Superheroes	(47) Play Superheroes
(48) Play School	(48) Play School
(49) Play House	(49) Play House
(50) Play Dress-Up or Make-Up	(50) Play Dress-Up or Make-Up

Table 2 Comments made by respondents and problems found in the pre-testing stage, and changes made for the final version.

Comments made by respondents and problems found in the pre-testing stage	Changes made for the final version
Item name problems - Item # 25: "Play Cards" sounded unclear and made respondents confused what cards were referred to. - Item # 36: "Build Things" sounded unclear and made respondents confused what things were referred to.	- Item name was changed to "A Card Game/ Play Cards" - Item name was changed to "Build/ Assemble Toys"
Test administration and instruction problems - Respondents spent time on coloring all pictures, therefore the total testing time was approximately 15.09-29.03 minutes to complete the Kid Play Profile, Thai version which was exceeded 15 minutes as recommended in the Kid Play Profile, original version.	- For the instruction, respondents were told to circle on the response answers instead of coloring the pictures representing activities, to reduce time spending to complete the profile. By doing so, the average time was 15 minutes which was within the appropriate time range as recommended in the Kid Play Profile, original version.
- Respondents preferred to draw and color on pictures of Item # 51-55 which were additional questions, instead of writing activity names. Since they could not spell activity names by their own, delayed responses were found.	- If problems occurred during filling out activity names on Item # 51-55, respondents were allowed to describe their thoughts of activities and ask the researcher to help out with writing activity names. Time spent taking the profile was reduced and became acceptable.

Table 3 Demographic characteristics of the respondents in the internal consistency and test-retest reliability studies (n=108).

General Data	n=108	Percentage (%)
Gender		
Boy	57	52.78
Girl	51	47.22
Age (Years)		
6.0 to 6.11	11	10.19
7.0 to 7.11	26	24.07
8.0 to 8.11	28	25.93
9.0 to 9.11	43	39.81
Min 6.0 years		
Max 9.0 years		
Average age 7.9 years		
Grade		
1	36	33.33
2	28	25.93
3	44	40.74

Table 4 Internal consistency for total scores of each response question on the Kid Play Profile Assessment for Children Aged 6-9 Years: Thai Version.

Questions	Cronbach's alpha coefficient	Level of coefficient
Play Participation (Do You Do This Activity?)	0.72	High
Play Preference (Do You Like This Activity?)	0.35	Low

Table 5 Test-retest reliability for total scores of each response question on the Kid Play Profile Assessment for Children Aged 6-9 Years: Thai Version.

Questions	Intraclass correlation coefficient (ICC)	Level of correlation
Play Participation (Do You Do This Activity?)	0.76	Very High
Play Preference (Do You Like This Activity?)	0.52	Average
With Whom (Who Do You Do This Activity With?)	0.74	High

Level of significance, $p < 0.05$

วิจารณ์ผล

ด้านความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรม

การแปลแบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก อายุ 6-9 ปี ดำเนินการตามกระบวนการแปลแบบประเมิน Kid Play Profile ทั้งฉบับจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยมีเนื้อหาสำคัญ คือ ประเภทกิจกรรม หัวข้อกิจกรรมย่อย ในแต่ละประเภทของ กิจกรรม รวมถึงข้อคำถามที่ใช้เพื่อประเมินการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเล่น 3 ด้าน คือ คำถาม ข้อที่ 1 “หนูได้ทำกิจกรรม นี้หรือไม่” เพื่อประเมินประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเล่นของเด็ก คำถามข้อที่ 2 “หนูชอบทำกิจกรรมนี้แค่ไหน” เพื่อวัดระดับความพึงพอใจในกิจกรรมการเล่นและคำถามข้อที่ 3 “หนูทำกิจกรรมนี้กับใคร” เพื่อให้ทราบถึงบุคคลที่มีส่วนร่วม ในกิจกรรมเล่นของเด็ก

งานวิจัยนี้อ้างอิงกระบวนการแปลที่เสนอแนะโดย สมาคมศัลยแพทย์ออร์โธปิดิกส์แห่งอเมริกา (American Association of Orthopedic Surgeons; AAOS) ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการหาความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรม ที่เป็น มาตรฐานและมีการนำไปใช้เป็นแนวทางการวิจัยการพัฒนา แบบประเมินให้มีความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมของผู้ที่ จะใช้แบบประเมิน⁵ ประเด็นที่สำคัญที่ระบุในกระบวนการแปล

คือ การแปลที่ได้ต้องรักษาแนวคิด เนื้อหาและประสิทธิภาพ ของเครื่องมือไว้ให้ได้มากที่สุด ขั้นตอนสำคัญที่ส่งเสริมให้ผล การแปลเป็นไปตามเป้าหมายคือ กระบวนการแปลและแปลกลับ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความตรงเชิงวัฒนธรรม (cultural validity)⁶ อีกทั้งในการวิจัยครั้งนี้ ได้ยึดถือแนวทางกระบวนการแปลใน การกำหนดคุณสมบัติผู้แปลกลับให้เป็นผู้ที่ไม่เคยเห็น แบบประเมินนี้มาก่อนและเป็นผู้ที่มีความสามารถของทั้ง ภาษาต้นฉบับและภาษาเป้าหมายอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น ผู้ทำหน้าที่แปลในแต่ละขั้นตอนเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านการคัดเลือก แล้วว่ามีคุณสมบัติเหมาะสม โดยเป็นอาจารย์คนไทยผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนมา อย่างน้อย 10 ปี ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความชำนาญด้านภาษา ทั้งสองภาษาใกล้เคียงกัน ประกอบกับ ลักษณะข้อคำถามและ กิจกรรมที่ใช้ประเมินเกี่ยวข้องกับข้อมูลการเล่นในชีวิตประจำวัน ของเด็ก ซึ่งเป็นกิจกรรมที่พบได้ทั่วไป รวมถึงภาษาที่ใช้ใน แบบประเมินต้นฉบับ (ภาษาอังกฤษ) เป็นภาษาที่ใช้ ในชีวิต ประจำวัน ไม่ซับซ้อน ทำให้ผลการแปลที่ได้สามารถคงไว้ซึ่ง เนื้อหาได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับเป็นอย่างมาก

จากผลการประชุมกลุ่มเพื่อลงความเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่ง ใน

การทำให้เกิดความเท่าเทียมกันของแบบประเมินที่นำมาใช้ในบริบทที่แตกต่างกับต้นฉบับ⁵ คุณสมบัติและความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 ท่านมีส่วนอย่างมากที่ช่วยในการตรวจสอบภาษาที่ใช้ในแบบประเมินที่ผ่านจากกระบวนการแปลและพิจารณาความเหมาะสมของภาษาในแบบประเมินที่จะนำไปใช้ในบริบทไทย ผลที่ได้จากการพิจารณาของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญคือปรับปรุงแก้ไขประเภทของกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยโดยการรวมกิจกรรมในฤดูร้อนและกิจกรรมในฤดูหนาวเข้าด้วยกันเป็นกิจกรรมตามฤดูกาล เนื่องจากลักษณะกิจกรรมการเล่น บางชนิดไม่จำเป็นต้องทำตามฤดูกาลเพราะสามารถเข้าถึงได้ในรูปแบบที่มนุษย์สร้างหรือประดิษฐ์ขึ้นได้ เช่น กิจกรรมการเล่นหิมะในยุคปัจจุบันสามารถทำกิจกรรมนี้ได้ในทุกฤดูกาลตามเมืองหิมะต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือกิจกรรมว่ายน้ำ ซึ่ง ณ ปัจจุบันสามารถทำได้ในทุกฤดูกาลไม่ใช่เพียงแค่ในฤดูร้อนเท่านั้น อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นจำนวนหัวข้อของกิจกรรมทั้งหมดจำนวน 50 กิจกรรมยังคงมีเท่าเดิมเช่นในต้นฉบับ เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของแบบประเมินนี้คือการทราบถึงการมีส่วนร่วมในการเล่นของเด็ก ความหลากหลายของกิจกรรมที่เด็กเคยทำ ดังนั้นไม่ควรจำกัดชนิดของกิจกรรมโดยลดทอนหรือตัดออก อีกทั้งในปัจจุบัน เด็กมีโอกาสได้ทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้นและเข้าถึงกิจกรรมเหล่านี้ได้ง่ายขึ้น กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงมีมติให้คงจำนวนและชื่อหัวข้อกิจกรรมทั้งหมดไว้เพื่อให้แบบประเมินฉบับภาษาไทยสามารถใช้ในการค้นหารูปแบบและข้อมูลการเล่นของเด็กไทยใน ยุคปัจจุบันได้อย่างครอบคลุม นอกจากนี้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญยังให้ความเห็นในการเพิ่มเติมคำอธิบายในบางกิจกรรมที่มีความไม่ชัดเจนของภาษา ดังแสดงในตารางที่ 1

ผลจากขั้นตอนการทดลองใช้แบบประเมิน พบว่าเด็กทุกคนเลือกตอบในทุกกิจกรรมการเล่นของแต่ละประเภทกิจกรรม โดยส่วนใหญ่ตอบว่าเคยทำกิจกรรมการเล่นเกือบทุกประเภท ซึ่งทำให้เชื่อได้ว่า กิจกรรมในแบบประเมินนี้มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเล่นตามบริบทและช่วงวัยของเด็กไทยคือ เด็กมีโอกาสได้ทำกิจกรรมเหล่านั้นจริงในชีวิตประจำวันและจากข้อเสนอนี้ที่ได้รับจากการทดลองใช้ (ตารางที่ 2) โดยมีเด็กเพียง 4 รายที่ตอบและแสดงความคิดเห็น อย่างไรก็ตามเมื่อนำมาพิจารณาจึงพบว่า เป็นความคิดเห็นต่อการใช้งานโดยไม่มีความคิดเห็นเพิ่มเติมในการปรับจำนวน ชนิดหรือชื่อของกิจกรรม จึงกล่าวได้ว่าผลที่ได้จากการทดลองใช้ทำให้ได้แบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก อายุ 6-9 ปีที่มีความเหมาะสมกับเด็กไทย อีกทั้งแสดงให้เห็นว่าแบบประเมินต้นฉบับได้ถูกพัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญที่ตระหนักถึงความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้เครื่องมือนี้สามารถนำมาใช้ในหลายบริบท⁵

ด้านความเที่ยงของแบบประเมิน

ด้านความสอดคล้องภายใน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าค่าความสอดคล้องภายในของแบบประเมินทั้งฉบับ (ตารางที่ 4) โดยในคำถามข้อที่ 1 ด้านประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่น มีค่าเท่ากับ 0.72 ซึ่งจัดว่าอยู่ในเกณฑ์ที่มีค่าความเที่ยงสูง⁷ หมายความว่า แบบประเมินข้อมูล การเล่นของเด็กฉบับภาษาไทยนี้มีหัวข้อกิจกรรมการเล่นในแต่ละประเภทของด้านประสบการณ์ การมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเล่นของเด็กที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันและออกแบบมาเพื่อประเมินหรือวัดในสิ่งเดียวกันได้ อีกทั้งเป็นแบบประเมินที่พัฒนาขึ้นจากนักกิจกรรมบำบัดที่มีความเข้าใจต่อการทำกิจกรรมการดำเนินชีวิตของเด็ก ทำให้ออกแบบมาเป็นอย่างดีจึงสามารถให้ข้อมูลการเล่นได้เสมือนกับแบบประเมินต้นฉบับ ดังนั้นด้านประสบการณ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่นจึงมีค่าความเที่ยงระดับสูง⁸ สอดคล้องกับผลของ Henry² ที่พบว่า ค่าความสอดคล้องภายในด้านประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่น มีค่าเท่ากับ 0.80 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่มีค่าความเที่ยงสูงเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคสำหรับคำถามข้อที่ 2 เพื่อวัดระดับความพึงพอใจในกิจกรรมการเล่นเท่ากับ 0.35 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำ⁷ ทั้งนี้การประเมินระดับความพึงพอใจเป็นการประเมินด้านอารมณ์ที่เป็นปัจจัยทางด้านจิตพิสัย (subjective) ของความชอบที่จะมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ขึ้นกับระดับความชอบของแต่ละบุคคลในแต่ละกิจกรรมที่แตกต่างกัน ทำให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามแต่ละข้อในด้านระดับความชอบไปในทิศทางที่แตกต่างกัน⁹ โดยผลด้านระดับความพึงพอใจในกิจกรรมการเล่นที่ได้ในการศึกษานี้เป็นไปตามการเลือกคำตอบเพื่อแสดงถึงระดับความพึงพอใจในกิจกรรมการเล่น ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเลือกคำตอบกระจายครบทั้งสามข้อย่อยของระดับความพึงพอใจตั้งแต่ระดับที่ไม่ชอบเลย ชอบนิดหน่อย ไปจนถึงชอบมาก ระดับความพึงพอใจในกิจกรรมการเล่นดังกล่าวแสดงถึงมุมมองและความคิดความรู้สึกที่เป็นความชอบ/ความพึงพอใจจากภายในตัวบุคคลเองที่มีต่อกิจกรรมที่ทำหรือมาจากความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จหรือความล้มเหลวของการทำกิจกรรมต่างๆ โดยความรู้สึกเหล่านี้สามารถแปรเปลี่ยนได้ตามช่วงเวลาของชีวิตและ/หรือตามสถานการณ์ที่เป็นอยู่⁹

ผลการตรวจสอบความเที่ยงแบบวัดซ้ำของแบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็กอายุ 6-9 ปี ฉบับภาษาไทยจำนวน 2 ครั้งในกลุ่มตัวอย่างเดิม ช่วงระยะเวลาในการประเมินครั้งแรกและครั้งที่สองห่างกัน 2 สัปดาห์ คะแนนที่ได้จากการประเมินทั้งสองครั้งถูกนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้น พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้น

ของคำถามข้อที่ 1 ด้านประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่น คำถามข้อที่ 2 ด้านระดับความพึงพอใจในการทำกิจกรรมการเล่น และคำถามข้อที่ 3 ด้านบุคคลที่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเล่นมีค่าเท่ากับ 0.76, 0.52, และ 0.74 ตามลำดับ ซึ่งนับว่าเครื่องมือมีความเที่ยงปานกลางจนถึงสูง ความเที่ยงของการประเมินแบบวัดซ้ำเป็นคุณสมบัติทางการวัดที่สะท้อนให้เห็นว่าแบบประเมินนั้นๆ มีความคงที่ในการประเมิน⁸ ซึ่งหมายความว่าไม่ว่าจะทำการประเมินซ้ำกี่ครั้งก็ตามจะให้ผลการประเมินที่เหมือนเดิมทุกครั้ง การที่ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเล่นมีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูงมาก และข้อคำถามด้านบุคคลที่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเล่นของเด็กมีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูงนั้นเป็นไปได้อย่างไรเด็กวัยนี้ยังอยู่ในบริบทที่มีความคงที่ค่อนข้างสูง เพราะยังอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ปกครองและมีวิถีการดำเนินชีวิตส่วนใหญ่อยู่ที่บ้าน โรงเรียนและชุมชนละแวกบ้าน ส่งผลให้เป็นไปได้อย่างไรทำให้ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวัน รวมถึงชนิดของกิจกรรมการเล่นและบุคคลที่เด็กเล่นด้วย ผลของระดับความเที่ยงที่ได้จึงสอดคล้องกับผลวิจัยของ Henry² ในขั้นตอนการตรวจสอบความเที่ยงแบบวัดซ้ำของแบบประเมิน Kid Play Profile

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า ระดับความเที่ยงของคำถามข้อที่ 2 ด้านความพึงพอใจในการทำกิจกรรมการเล่นอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ระดับความพึงพอใจเป็นด้านที่มีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึกที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามตัวบุคคลได้ตลอดเวลา ซึ่งแบบประเมินต้นฉบับมีการตระหนักถึงประเด็นนี้เช่นกัน² ลักษณะเช่นนี้พบได้ในการศึกษาของ Colon¹⁰ ที่แปลแบบประเมิน the Children's Assessment of Participation and Enjoyment & Preferences for Activities of Children (CAPE/PAC) เป็นภาษาสเปน ร่วมกับการศึกษาคุณสมบัติทางการวัด โดยแบบประเมิน CAPE/PAC จัดเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจในการทำกิจกรรมของเด็กภายใต้แนวคิดและวิธีการประเมินเช่นเดียวกับแบบประเมิน Kid Play Profile ที่เป็นต้นฉบับของแบบประเมินข้อมูลการเล่น ฉบับภาษาไทย ผลการศึกษาดังกล่าวพบว่าค่าความเที่ยงแบบวัดซ้ำของแบบประเมิน CAPE/PAC ด้านระดับความชอบมีค่าต่ำกว่า 0.60 ผลเช่นนี้ อธิบายได้เช่นเดียวกับการศึกษาของ King et al. (2004)¹¹ ที่กล่าวว่า ค่าความเที่ยงในด้านความเพลิดเพลิน/ความพึงพอใจในการทำกิจกรรมที่มีค่าต่ำนั้นอาจเกิดจากการที่เด็กมักให้คะแนนความพึงพอใจต่อประสบการณ์ที่เกิดขึ้นล่าสุดกับตัวเองหรือที่กำลังเกิดขึ้น ดังนั้น ความพึงพอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจึงมีความแปรปรวนที่ค่อนข้างสูง ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ประเมินที่ต้องตระหนักอยู่

เสมอว่าระดับความพึงพอใจที่ได้ในการทำกิจกรรมของเด็กอาจมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา² ทั้งนี้ แบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็ก อายุ 6-9 ปี ฉบับภาษาไทยนี้ กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการทดสอบแต่ละครั้งประมาณ 12.55 นาที ซึ่งเป็นเวลาที่ใกล้เคียงกับการทำแบบประเมิน Kid Play Profile ต้นฉบับ² ที่ใช้เวลาโดยเฉลี่ย 11.32 นาทีและไม่เกิน 15 นาทีตามคำแนะนำของผู้พัฒนาแบบประเมิน ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการปรับวิธีการใช้งานแล้วทำให้แบบประเมินนี้สามารถนำมาใช้กับบริบทของเด็กไทยได้อย่างเหมาะสม

ผลการศึกษาที่ได้เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการให้บริการทางกิจกรรมบำบัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้เครื่องมือประเมินการเล่นที่ให้ความสำคัญต่อมุมมองความคิดเห็นของผู้รับบริการ และเน้นผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางเพราะผลการตอบคำถามในแบบประเมินด้วยตัวของเด็กจะช่วยให้การนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการสร้างกิจกรรมการบำบัดรักษาให้ตรงตามที่ได้กสนใจและมีความต้องการจะมีโอกาสที่จะช่วยเพิ่มโอกาสของการบำบัดรักษาที่ประสบผลสำเร็จได้มากขึ้น

สรุปผลการศึกษา

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้นของแบบประเมินข้อมูลการเล่นของเด็กอายุ 6-9 ปี ฉบับภาษาไทย มีคุณสมบัติความเที่ยงส่วนใหญ่เป็นไปตามเกณฑ์ ซึ่งเป็นสิ่งสนับสนุนถึงความตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรม (cultural validity) ในขั้นตอนที่ผ่านมามีความเหมาะสมสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือประเมินผู้รับบริการเด็กในประเทศไทยได้ แต่อย่างไรก็ตาม นักกิจกรรมบำบัดควรทำความเข้าใจต่อลักษณะและวัตถุประสงค์ของแบบประเมิน รวมถึงวิธีการใช้แบบประเมินนี้ โดยเฉพาะเมื่อทำการประเมินและแปลผลการตอบสนองของเด็กต่อคำถามข้อที่ 2 ที่ใช้วัดระดับความพึงพอใจในกิจกรรมการเล่น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ Dr. Alexis Henry, Sc.D., OTR/L, Ph.D. ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์แบบประเมิน Kid Play Profile ที่อนุญาตให้แปลแบบประเมินและใช้เป็นเครื่องมือในงานวิจัยนี้ ขอขอบคุณคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่สนับสนุนทุนวิจัยในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการและคณะครูโรงเรียนวัดเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล รวมถึงผู้ปกครองและเด็กกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมงานวิจัย

1. Vittayakorn S. Evaluation for Occupational Therapy and Data Collection: Child Care Services, Assessment of the Ability to Play Activities and Leisure Activities. In: Vittayakorn S editor. Occupational Therapy in Children: Clinical Evaluations. 1st ed. Chiang Mai: Department of Occupational Therapy Faculty of Associated Medical Sciences Chiang Mai University; 2004. (in Thai)
2. Henry AD. Pediatric Interest Profiles: Surveys of Play for Children and Adolescents, Kid Play Profile, Preteen Play Profile, Adolescent Leisure Interest Profile. Therapy Skill Builders; 2000.
3. Munkhetvit P. Measuring Outcomes in Occupational Therapy. The Conference of the Faculty of Associated Medical Sciences 2009 on the occasion of the 45th Anniversary of Chiang Mai University and the 30th Anniversary of Occupational Therapy Faculty of Associated Medical Sciences Chiang Mai University; 2009 Dec 1-4; Holiday Inn Hotel Chiang Mai. Chiang Mai: The University; 2009. p. 2-57. (in Thai)
4. Praditsuktawon P. Development of Early Childhood. 2013. [online]. Available from: <http://taamkru.com> [2015 Nov 17]. (in Thai)
5. Beaton DE, Bombardier C, Guillemin F, Ferraz MB. Guidelines for the process of cross-cultural adaptation of self-report measures. SPINE; 2000. p. 3186-91.
6. Cha ES, Kim KH, Erlen JA. Translation of scales in cross-cultural research: Issues and techniques. J Adv Nurs 2007; 58(4): 386-95.
7. Garrett H. Testing for teachers. 2nd ed. American Book; 1965.
8. Srisathitnarakurn B. Development and Examination of Quality Research Tools: Measurement Properties Psychological. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House; 2012. (in Thai)
9. Kielhofner G. Conceptual Foundations of Occupational Therapy Practice. 4th ed. Philadelphia: F.A. David; 2009.
10. Colon W. Validity of the newly translated and culturally-adapted Spanish version of the children's assessment of participation and enjoyment & preferences for activities of children [Ph.D. thesis]. Florida: Nova Southeastern University; 2007.
11. King G, Law M, King S, Hurley P, Rosenbaum P, Hanna S et al. Children's Assessment of Participation and Enjoyment and Preferences for Activities of Children. San Antonio, TX: Psychological Corporation; 2004.